

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Střední průmyslová škola strojnická Vsetín
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0483
Autor	Ing. Martin Baričák
Název šablony	III/2
Název DUMu	1.2 Základní typografická pravidla I.
Tematická oblast	Microsoft Office
Předmět	IKT
Druh učebního materiálu	<i>prezentace</i>
Anotace	Typografická pravidla pro psaní dokumentů
Vybavení, pomůcky	počítače, projektor
Ověřeno ve výuce dne, třída	26. 11. 2013, 1.B

Výukové cíle

- seznámit žáky se základními typografickými pravidly
- získávat informace z otevřených zdrojů, zejména s využitím sítě Internet
- formulovat srozumitelně své názory, diskutovat o probírané problematice

Klíčová slova

Typografie, typografická pravidla, písmo, odstavec, velikost, body, cicera, vázání odstavců, předložky a spojky na koncích řádků, vyznačování textu, kombinování písem

Typografická pravidla

- **Typografie** = nauka o tom, jak má tiskovina vypadat, aby byla dobře čitelná, snadno se v ní orientovalo a aby působila esteticky. Typografie je také **klasické umělecké řemeslo**, které se několik století vyvíjelo klidně a plynule, protože technologie knihtisku se dlouho v zásadě neměnila.
- **Velké rozšíření počítačů**, vývoj jejich **programového vybavení** a **možnost kvalitního tisku** umožňují prakticky každému.
- Dokumenty pro tisk připravujeme často na počítačích doma a výsledky podle toho občas také vypadají ☹.
- **Typografická pravidla sice nejsou dogma**, ale měl by je znát každý, kdo se pouští do tvorby tiskovin, a **zvláště laici** by se jich měli držet.

Použití a kombinování písem

- pro základní texty se používá **písmo patkové** (antikva – **Times New Roman**) – patky písma určují linku a písmo se lépe čte.
- nadpisy se mohou psát **bezpatkovým písmem** (grotesk – **Arial**)
- je tedy možné v jednom dokumentu k sobě dát písma, která se od sebe výrazně liší
- **velikost písma** se udává v bodech
  - **1 bod = 0,3759 mm** (nazývaný též typografický bod či Didotův bod, užívaný v Evropě mimo Anglii a Švýcarsko)
12 bodů = 1 cicero = 4,513 mm
  - pro běžné dokumenty formátu **A4** se používá pro základní text písmo velikosti 12 bodů

Zvýrazňování slov v textu

- pojmy se vyznačují *zásadně kurzívou*
- vyznačování *tučným písmem* (Bold) se považuje za *neestetické* (je však možné a vhodné jej použít v učebnicích, kde je potřeba od sebe různé pojmy výrazně odlišit!)
- tučně (nebo i jiným písmem) se píše *názvy voleb v nabídkách programu* (Soubor – Nový)
- podtržení nebo p r o s t r k á n í textu by se nemělo používat
- nikdy se nezvýrazňuje jiným typem písma!

Dělení slov, vázání odstavců

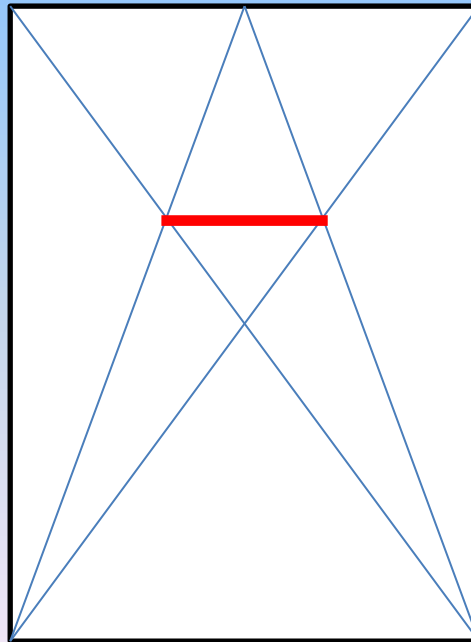
- *dělení necháme na editoru*, nedělíme slova ručně; pozor, aby nevznikla slova nežádoucího významu (*kni-hovna*)
- některé *odstavce* (nadpisy) *musí být svázaný* s následujícím odstavcem (nemůže se stát, že nadpis zůstane jako poslední řádek dole na stránce a další odstavec nahoře na následující straně)
- těmto osamoceným řádkům se říká *vdovy* (jeden řádek z odstavce na konci stránky) nebo *sirotci*
- vázání odstavců a hlídání osamocených řádků je možné nastavit jako vlastnost odstavce (karta *Domů – Odstavec – Tok textu*)

Předložky, spojky, mezery

- na *konci řádku nesmí zůstat jednopísmenná předložka* (v, s, k, z, u, o), nejlépe ani spojka i, (malé a je povoleno)
- editor konce řádků *formátuje sám*, je proto nutné mu *zakázat* ukončení řádku takovým samostatným znakem
- používá se „*tvrdá mezera*“, která se vloží místo obyčejné psané pomocí mezerníku – ta se ve Wordu vkládá jako kombinace **Ctrl + Shift + mezerník**
- nebo se vždy dá vložit jako kód **Alt + 0160**

Umístění titulků a obrázků na stránce

- **Pravidlo 1:** zarovnáváme-li několik řádků na střed, **spodní musí být nejkratší**
- **Pravidlo 2:** když strana obsahuje jeden dominantní prvek (název dokumentu), měl by být umístěn v **optickém středu**

Umístění titulků a obrázků na stránce

- **Pravidlo 3:** je-li v textu **více obrázků**, měly by jejich **okraje být v lince**
- **Pravidlo 4:** když je na obrázku pohybující se předmět nebo někam hledící člověk, měl by **pohyb (pohled)** směřovat **dovnitř knihy**
- **Pravidlo 5:** popisky obrázků se dávají do textových polí **pod obrázky**, píší se **menším písmem**, než je základní text a **nepíše se za nimi tečka**.
- **Pravidlo 6:** dlouhé „šedé“ texty lidé někdy vůbec nečtou, text by měl být **výrazně členěn nadpisy**, měl by mít **jasnou strukturu**

Otázky

1. *Co je to typografie, co popisuje?*
2. *Jaká jsou základní pravidla pro tvorbu textu?*
3. *Co označují termíny „vdovy“ a „sirotci“?*

Literatura, použité zdroje textu a obrázků

Internet:

[http://www.pslib.cz/ke/Typografická pravidla](http://www.pslib.cz/ke/Typografická_pravidla)

<http://www.typografie.unas.cz/pismo.html>

<http://jls.webz.cz/mff/tex/referat.html>

Obrázky:

Slide 8 - vlastní dílo